

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การทดสอบกระบวนการส่งเสริมเกษตรยั่งยืน พัฒนาและยกระดับองค์กรเกษตรยั่งยืนที่มีอยู่เดิมในชุมชน เพื่อให้เกิดการขยายประชากรเกษตรยั่งยืนในชุมชนมากขึ้น ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการส่งเสริมเกษตรยั่งยืนที่กำหนดไว้ 8 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาวิเคราะห์ชุมชน (2) ยกระดับองค์ความรู้ (3) พัฒนากลุ่ม-เครือข่าย (4) สร้างกระบวนการเรียนรู้ (5) ส่งเสริม-สนับสนุนปัจจัยการผลิต (6) สรุปบทเรียนและกระบวนการร่วมกับผู้นำ (7) ทดลองขยายผล และ (8) สรุปบทเรียนและเผยแพร่สู่สาธารณะชน โดยพบว่าทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันทั้งหมด สามารถแบ่งออกได้ เป็น 2 ช่วงหลัก ๆ ได้แก่ ช่วงที่กระตุ้นให้เห็นวิกฤติปัญหาและแนวทาง อยู่ในขั้นตอนที่ 1 - 4 ช่วงที่สองเสริมปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่การทำเกษตรยั่งยืน อยู่ในขั้นตอนที่ 5-8 ด้านส่งเสริมดำเนินการไปถึงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งแล้วมีปัญหา ก็มีความจำเป็นต้องทบทวน วิเคราะห์ ขั้นตอนใหม่ เพื่อเป็นการตรวจและประเมินการส่งเสริม ที่สำคัญตัวนักส่งเสริมต้องมีความเข้าใจใน 8 ขั้นตอนของกระบวนการส่งเสริม และ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของแนวคิด หลักการ รูปแบบและวิธีการของการพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน

จากกระบวนการส่งเสริมเกษตรยั่งยืนที่กำหนดไว้ในเบื้องต้น พบว่าไม่สามารถใช้ได้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งที่เป็นตัวเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้ทั้งหมด ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จะต้องมีการพิจารณาเงื่อนไข และกำหนดวิธีการส่งเสริมให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มที่ปฏิบัติในแนวทางเกษตรแผนใหม่ทั้งหมด ต้องให้ความสำคัญเรื่องการกระตุ้นให้เห็นวิกฤติปัญหาและความสนใจ กลุ่มที่ปฏิบัติในแนวทางเกษตรแผนใหม่ควบคู่กับเกษตรยั่งยืน ต้องสร้างความมั่นใจในแนวทางการผลิตและการจัดการผลผลิต กลุ่มที่ปฏิบัติอยู่ในแนวทางเกษตรยั่งยืนทั้งหมด ต้องสร้างความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และสถาบันการเรียนรู้ของชุมชน การเสริมความรู้เรื่องของการจัดทำหลักสูตร จัดกระบวนการเรียนรู้โดยชุมชนเอง

การพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืนให้เกิดการยอมรับและขยายสมาชิกในชุมชนได้นั้นการส่งเสริมขบวนการกลุ่ม และเครือข่าย มีความสำคัญ และจำเป็นต่อการส่งเสริมเกษตรยั่งยืน เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และต้องมีการกำหนดเป้าหมายขององค์กร ที่มีความชัดเจนต่อการส่งเสริมพัฒนาระบบเกษตรยั่งยืน

ดังนั้นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมเกษตรยั่งยืน คือ การสร้างแรงบันดาลใจในระยะยาวจากการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และเพิ่มความตระหนักในวิกฤติปัญหา กำหนดแนวทางสู่การปฏิบัติร่วมกัน รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรยั่งยืนอย่างเป็นระบบ มีการผลิต แปรรูป การตลาดทางเลือก องค์กรผู้บริโภค การจัดทำมาตรฐานและนโยบายที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน

Abstract

The objective of this study was to investigate the process of promoting agricultural sustainability, and the development and improvement of sustainable agriculture organizations that are currently existing in the community in order to increase the population practicing sustainable agriculture. Results of the study show that the process of promoting sustainable agriculture involves eight steps, namely : (1) analytical study of the community (2) improvement of knowledge (3) development of groups and network (4) formation of learning process (5) promotion and support of production inputs (6) summary of lessons learned and collective process of leaders (7) testing of results and (8) summary of lessons learned and public dissemination. Considering the importance of one step to one another, these eight steps have been classified into two groups. During the motivation process, the critical problem and guidelines are considered in the 1-4 steps while factors and various conditions applied in the practice of sustainable agriculture are included in the 5-8 steps. If agriculture extension agents encounter some problems in the implementation of each particular step, a review and analysis of the next problem must be done. This would serve to investigate and evaluate the promotion process. Most importantly, the extension agent must do the promotion with understanding of the eight steps together with knowledge and understanding of the concept, principles, designs and methodology involved in the development of sustainable agriculture.

Based on the process of promoting sustainable agriculture as indicated earlier, it was found that this could not be applied to all the components of the target group of farmers and farming institution. In order to attain maximum efficiency, there must be a target group. The group that practices the new farming concept must provide importance to the motivation aspect to consider the problem and attain understanding. The group that practices the new farming concept with sustainable agriculture must build security on the production concept and management. On the other hand, the group that practices solely sustainable agriculture must have conviction in the transfer of knowledge, experiences and learning institute of the community including the promotion of knowledge about curriculum formation and management of the learning process by the community.

The development of sustainable agriculture results from the acceptance and broadening of membership in the community together with the promotion of grouping and

networking process. There is an importance and necessity toward the promotion of sustainable agriculture, joint learning and setting up of organization goals that are clear on the promotion and development of sustainable agriculture.

The importance given to the promotion of sustainable agriculture must, therefore, involve the building up of emotion force in a long run based on the promotion that result to the learning process and increase in the awareness towards the problem and setup of guidelines toward joint implementation. It also includes the promotion of community to enable it to see the importance and attain the participation in the development of sustainable agriculture as a system that involves production, processing, alternative marketing, consumer organization, standardization management and interrelated policy.